

НАУКОВИЙ ВІСНИК

**НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

277

Серія «Педагогіка, психологія, філософія»

Київ – 2017

ISSN (online) 2413-5321

Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» / Редкол.: С. М. Ніколасенко (відп. ред) та ін. – К.: Міленіум, 2017. – Вип. 277. – 336 с.

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради НУБіП України, протокол № 4 від 22 листопада 2017 р.

У збірник вміщено статті науковців, викладачів, докторантів і аспірантів з актуальних питань педагогіки та психології.

Collection of scientific papers contains articles of scholars, professors, doctoral students and post-graduates on actual problems of pedagogy and psychology.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Ніколасенко С. М., член-кореспондент НАПН України, д-р пед. наук, проф. (відп. редактор); **Іватул'їн І. І.**, акад. НААН України, д-р с.-г. наук, проф. (заст. відп. редактора); **Шинкарук В. Д.**, д-р філог. наук, проф. (заст. відп. редактора); **Кирилюк В. І.**, канд. с.-г. наук, пр. наук. співроб. (відп. секретар); **Гопієник І. В.**, д-р пед. наук, доц. (заст. відп. секретаря); **Амеліна С. М.**, д-р пед. наук, проф.; **Васюк О. В.**, д-р пед. наук, доц.; **Вікторова Л. В.**, д-р пед. наук, доц.; **Вороновіч Ванда**, д-р габілітований, проф. (за згодою) (Польща, Поморська академія); **Гошовський Я. О.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Журавська Н. С.**, д-р пед. наук, проф.; **Карпукіна А. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Ковальчук В. І.**, д-р пед. наук, проф.; **Кокун О. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Костиця Н. М.**, д-р пед. наук, проф.; **Кручек В. А.**, д-р пед. наук, доц.; **Куй-Калиновська Адела**, д-р габілітований, проф. (за згодою) (Польща, Поморська академія); **Пригодій М. А.**, д-р пед. наук, проф.; **Рум'янцева І. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Сергійськова О. П.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Сопієник Р. В.**, д-р пед. наук, доц.; **Тверезовська Н. Т.**, д-р пед. наук, проф.; **Хрєска М.**, д-р тех. наук, проф. (за згодою); **Шамне А. В.**, д-р псих. наук, доц.; **Шмаргун В. М.**, д-р псих. наук, проф.

Наукові рецензенти:

Шевченко Г. П., д-р пед. наук, член-кор. НАПН України (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля)

Данилюк І. В., д-р псих. наук, професор (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Збірник наукових праць «Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» включено до переліку наукових фахових видань з педагогічних наук (Наказ МОН України від 12.05.2015 № 528).

Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» зареєстрований в таких міжнародних інформаційних та наукометричних базах: PИNC; Academic Resource Index; ResearchBib; BASE; Polska Bibliografia Naukowa; Google Scholar; Jafactor.

Адреса редколегії: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15, навч. корпус № 3, ауд. 7, тел.: (044) 527-80-73

Засновник

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 17091 – 5861Р від 28.09.2010 р.

Статті подано в авторській редакції. Автори статей відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилаючись на них та інших відомостей. Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2017

ЗМІСТ

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ З МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	9
ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЇ «ТОЛЕРАНТНІСТЬ»	13
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ВИХОВАННЯ АДАПТИВНОГО СТИЛЮ ЛІДЕРСТВА СТУДЕНТІВ УЧИЛИЩ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА	18
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ У ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	26
ВИХОВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ	31
ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЮТОРА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	38
ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНОГО ВЧИНКУ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	42
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРАЦІ	46
СУЧАСНИЙ СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	50
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НІМЕЧЧИНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОСВІТНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ	56
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СТИЛЮ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	65
ІСТОРИКО – ГЕНЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДО ЖИВОЇ ПРИРОДИ» У ФІЛОСОФСЬКОМУ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	70
БІЛІНГВАЛЬНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: КОМПОНЕНТИ, ПОКАЗНИКИ, РІВНІ СФОРМОВАНOSTI	77
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ДІТЕЙ-ПІДЛІТКІВ НА ОСНОВІ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ НАВИЧОК	83
ОСНОВИ СФОРМОВАНOSTI ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ	88
РОЗВИТОК ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	94
ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ	101
ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ	105
ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ	113

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТИНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
А.О. Козуп	117
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ	
К.В. Козубенко	123
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ	
О.Б. Кошук	129
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ДІАЛОГУ ОПОСЕРЕКОВАНОГО ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Т.В. Крамаренко, О.В. Литвинова, О.С. Резунова	138
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ УНІВЕРСИТЕТІВ ПОЛЬЩІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	
І.В. Криехижа	145
ОСОБИСТО ОРІЄНТОВАНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В КОЛЕКТИВІ	
О.В. Кучай	151
РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
Т.П. Кучай	154
ТВОРЧИЙ САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА АГРАРНОГО КОЛЕДЖУ	
Н.В. Леоненко, О.П. Слободян	158
МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
Ю.І. Малик	162
ІВАН ФРАНКО В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ	
В.І. Микитюк	167
РОБОТА З ОБДАРОВАНОЮ УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ: ДОСВІД КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ	
С.А. Минзар	174
ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	
О.О. Момот	180
КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ПЕДАГОГА У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ	
М.М. Навроцька	183
ПРОФЕСІОНАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧЕСЬКА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ СИСТЕМИ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ: РЕЗУЛЬТАТЫ КОНСТАТИРУЮЩЕГО ЭТАПА ИССЛЕДОВАНИЯ	
И.А. Николаеску	187
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ ЦІНІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ	
Г.В. Петрів	194
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-АГРАРІВ	
О.І. Піддубцева	199
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ФАСИЛІТАЦІЇ У КОМАНДИРІВ ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ	
О.С. Предиткевич	204
ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ПІДГОТОВКИ ГРАФІЧНИХ ДИЗАЙНЕРІВ: АНАЛІЗ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
П.С. Прохорчук	209
ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ В КОЛЕДЖАХ	
І.О. Ратинська	213

БАГАТОВЕКТОРНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА І СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТУ	
Г.М. Ржевський	219
ТЕСТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ»	
Я.М. Рудик, В.М. Ярошинський	233
ЛІДЕРИ І ПОСЛІДОВНИКИ ДІЮЧИХ НАУКОВИХ ШКІЛ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ	
П.О. Смолян	238
ВПЛИВ ЗАСОБІВ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ЦІНІСНОГО СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ В УНІВЕРСИТЕТАХ НАУК ПРО ЖИТТЯ І НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	
Р.В. Сопіаник	247
ВИХОВАННЯ ЦІНІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЖИТТЯ В УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	
І.В. Сопіаник, О.А. Островська	254
ДІАЛОГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-СУДНОМЕХАНІКІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
М.В. Сопер	259
СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ В ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (1956-1991 рр.)	
Н.В. Суппанова	267
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН	
Т.М. Ткач	272
СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ «ЦІНІСНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ВОДНИХ РЕСУРСІВ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ НАУК ПРО ЖИТТЯ І НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ»	
А.В. Трутень	279
ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ	
В.А. Фрицюк	284
КОНЦЕПЦІЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ВІНЗ	
Г.А. Череди́ченко	289
ТЕНДЕНЦІЇ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ КРАЇН ЄВРОПИ	
Н.Ю. Череди́ченко	296
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США	
А.П. Чичук	302
СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ «КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД» У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
М.А. Юзик	308
ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ШВЕЙЦАРІЇ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК	
Н.С. Юрченко	313
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
Н.В. Яворська	318
ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАСТЕРІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
С.В. Ястремська	324
ПРОВІДНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОНИТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	
О.О. Іванюта, С.О. Кубицький	329

понятия «тьютор»; проанализированы функции и задачи тьютора высшего учебного заведения. С этой целью использован комплекс методов, в частности: анализ, синтез, обобщение, сравнение. Установлено, что ведущей целью деятельности тьютора в высшем учебном заведении является формирование профессионала, способного в будущем к собственному профессиональному саморазвитию. В образовательном процессе вуза выделяют такие функции тьютора: организаторская, информационная, коммуникативная и развивающая. Сделаны выводы о том, что, тьюторские деятельность прежде всего направлена на индивидуализацию процесса обучения, стимулирования студента к самостоятельному изучению дисциплины; тьютор, осуществляя организацию самоопределения, самореализации человека в профессии, оказывает ему помощь в разработке индивидуальной образовательной парадигмы, то есть обеспечивает успешность индивидуальных профессиональных попыток сейчас в высших учебных заведениях функции тьютора распределены между куратором академической группы и руководителями дипломными и магистерскими работами. Перспективы дальнейших исследований видим в раскрытии исторических аспектов тьюторства в Украине.

Ключевые слова: личностно ориентированный подход, тьютор, функции тьютора, наставник академической группы, куратор.

ORGANIZATIONAL ACTIVITY OF THE TUTOR IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

O. V. Vasiuk

Abstract. From the position of a person-centered campaign aimed at supporting the student's active position, his independence, the tutor's activity in the educational process of the university is revealed. Its role is defined; The essence of the concept «tutor» is revealed; functions and tasks of a tutor of a higher educational institution are analyzed. For this purpose a set of methods was used, in particular: analysis, synthesis, generalization, comparison. It has been established that the leading goal of the tutor's activity in a higher educational institution is the formation of a professional capable of his own professional self-development in the future. In the educational process of the university allocate such functions of the tutor: organizational, information, communicative and developing. Conclusions are drawn that, tutorship activity is primarily aimed at individualizing of learning process, encouraging the student study independently the discipline; tutor, implementing the organization of self-determination, self-realization of a person in the profession, helps him in developing an individual educational paradigm, that is, it ensures the success of individual professional endeavors; now in higher educational institutions, the functions of the tutor are dispersed between the curator of the academic group and the supervisors of the theses and master's theses. Prospects for further research are seen in the disclosure of historical aspects of tutorship in Ukraine.

Key words: person-centered approach, tutor, tutor functions, mentor of the academic group, curator.

УДК 378.4-057.87:159.923.32

ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНОГО ВЧИНКУ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Н.В. ВИШНІВСЬКА, старший викладач

кафедри початкової освіти

Київського університету імені Бориса Грінченка

E-mail: n.vyshnivska@kubg.edu.ua

Анотація: У статті здійснено теоретичне узагальнення проблеми виховання морального вчинку студентів в університетському освітньому середовищі. Розкрито сутність понять «моральна діяльність», «моральний вчинок», «освітнє середовище вищого навчального закладу». Проаналізовано підходи щодо вдосконалення виховання морального вчинку студентської молоді в університетському освітньому середовищі.

© Н. В. Вишнівська, 2017

Ключові слова: мораль, моральна діяльність, вчинок, моральний вчинок, університетське освітнє середовище.

Актуальність (Introduction). Соціально-економічні та політичні трансформації в Україні зумовлюють пошук шляхів підвищення ефективності морального виховання молоді. Адже загострення політичних, економічних суперечностей призвели до зміни життєвих цінностей та ідеалів, що виявляється у прояві лицемірства, цинізму та жорстокості у людських взаєминах.

За таких обставин особливої актуальності набуває проблема виховання морального вчинку студентів, їх готовності до здійснення вчинків відповідно до соціальних і особистих потреб, із дотриманням норм і правил моралі сучасного суспільства.

У низці державних документів – Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, а також Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Концепції та Стратегії національно-патріотичного виховання дітей і молоді – пріоритетними напрямками визначається виховання свідомого громадянина і патріота своєї держави, формування в нього моральної культури, набуття соціального досвіду та потреби гармонійного існування в громадянському суспільстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Питання виховання особистості, як суб'єкта морально-етичної вчинкової діяльності стали предметом наукових розвідок І. Беха, І. Зязюна, В. Кременя, Б. Ломова, Б. Ананьєва, Д. Леонтєва, Е. Помиткіна, В. Роменець та ін.).

Проблема організації освітнього середовища університету та виховання студентської молоді знайшла відображення в працях О. Коберника, Н. Мойсєєк, І. Осадченко, Г. Пустовіта, М. Фіцули та ін.

Мета (Purpose). Обґрунтувати теоретичні засади виховання морального вчинку студентів в університетському середовищі.

Методи (Methods). У процесі дослідження було застосовано: аналіз, синтез, узагальнення науково-методичної та спеціальної літератури з метою дослідження проблеми виховання морального вчинку студентів в університетському середовищі.

Результати (Results). Розглядаючи поняття морального вчинку, ми застосовуємо загальнологічний метод аналізу – розчленування поняття на «мораль» і «вчинок», з метою їх всебічного вивчення.

Мораль це одна з форм суспільної свідомості; система норм, поглядів, оцінок, уявлень, що регулюють поведінку людей, вона включає в себе ставлення до того, що відбувається навколо, орієнтацію щодо сенсу життя та ідеали, оціночні погляди, норми поведінки, життєві принципи, людські взаємини, категорії добра. Сюди також належать моральні якості особи, феномени доброчесності і милосердя.

Мораль має свою структуру: моральна свідомість – вираження досконалого, належного, на яке потрібно орієнтуватися, мораль не може існувати поза свідомістю, тому що людина не змогла б усвідомлювати суть людських вчинків; моральна практика – це сфера вияву поведінки, стосунків, діяльності, які орієнтовані на найвищі, всеосяжні людські цінності. Моральна практика складається з моральної діяльності і моральних відносин.

Моральна діяльність – сукупність моральної свідомості та практичної діяльності. Вона вміщує в себе вчинки, які мають структуру, синтезують у собі матеріально-речові, зовнішні та внутрішні, духовно-особистісні компоненти. Коли людина здійснює вчинок, вона вступає у відносини з іншими людьми, в суспільні відносини, сукупність зв'язків і взаємовідносин, що і є моральними відносинами- ціннісними смисловими сторонами всіх суспільних відносин.

У моральній діяльності здійснюється усвідомлене самовиявлення і саморозкриття моральних потенціалів особистості – її схильності і бажання, здатності й уміння добровільно і безкорисливо робити добро іншим. Людина потребує «виявити себе – знати, що це зробив я», це є однією з фундаментальних її потреб. Моральна діяльність – це духовно-практична діяльність, вона реалізується в сфері практичних відносин, в соціальній дійсності, на відміну від теоретичної. Вона проходить два етапи: 1) етап морального вибору та рішення; 2) етап реалізації рішення в процесі об'єктивного, позаморального за своїм характером дії.

Всю духовно-практичну діяльність людей, спрямовану на підвищення морального рівня поведінки можна назвати моральною діяльністю. Ця діяльність проходить у процесі соціалізації і реалізується поряд з іншою діяльністю людини. Вона може бути представлена у формі переживань, викликаних совістю, як висновок із помилок, вироблення навиків правильної оцінки своїх та чужих дій. Діяльність складається з окремих вчинків, які характеризуються наявністю в собі мети і мотивів, заради яких вони здійснюються. Моральна діяльність складається з одиничних вчинків, вони визначаються, як одиниця поведінки. Сукупність моральних вчинків створюють лінію моральної поведінки.

Отже, моральна діяльність – це один з найголовніших компонентів моралі, що проявляється у вчинках кожної людини. Вчинки, що характеризують поведінку людини, дають можливість побачити її дійсну моральність [1].

У психології, вчинок розглядається як специфічний вид розумово-вольової дії, необхідна складова діяльності людини, вияв її характеру і поведінки. На відміну від автоматичних, звичних стандартних дій, при здійсненні вчинку відбувається творення нових індивідуально значущих і суспільно-корисних морально-психологічних цінностей, зразків спільної діяльності людей. Структура вчинку містить послідовну низку певних функціональних етапів його перебігу: 1) попереднє усвідомлення, боротьба мотивів; 2) вибір необхідних засобів досягнення мети; 3) прийняття рішення; 4) виконання прийнятого рішення; 5) оцінка якості виконання дії; 6) фіксація в індивідуальному досвіді результатів і способів здійснення вчинку [4].

Отже, моральний вчинок – визначальний показник, міра морально-духовного розвитку особистості. Він задає нову теоретико – методичну траєкторію пошуку у цій сфері, оскільки однозначно репрезентує цілісність людської свідомості, самосвідомості і практичної дії. Будь-яка моральна духовна цінність і формується у процесі здійснення суб'єктом відповідного вчинку, і проявляється та закріплюється у ньому.

Вища освіта в Україні спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають визначати темпи і рівень науково-технічного, економічного і соціально-культурного прогресу, а також на формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства. Вона має стати могутнім фактором розвитку духовно-моральної культури українського народу, засобом відтворення продуктивних сил України. Тому особлива роль у цьому належить університетському освітньому середовищу як цілісній системі міжособистісних відносин всіх її учасників. Під терміном «освітнє середовище вищого навчального закладу» ми розуміємо сукупність духовно-матеріальних умов його функціонування, що забезпечують саморозвиток вільної і активної особистості студента, реалізацію творчого потенціалу його особистості. Освітнє середовище виступає функціональним і просторовим об'єднанням суб'єктів освіти між якими встановлюються тісні різнопланові групові взаємозв'язки, і може розглядатися як модель соціокультурного простору, в якому відбувається становлення особистості [2, с. 8].

У процесі взаємодії особистостей в освітньому середовищі особливої уваги заслуговують особистісні компоненти середовища. До яких відносять: соціальний компонент – комплекс соціально орієнтованих потреб суб'єктів освітнього середовища, їх соціальних взаємодій та взаємовпливів; мотиваційний компонент – формування в учасників середовища сукупності спонукань та внутрішніх переконань, що регулюють процес професійного зростання майбутнього спеціаліста; креативний компонент – творчість як фактор позитивного розвитку особистості; рефлексивний компонент – усвідомлення значущості національних налаштувань та запораки їх використання у професійній діяльності; аксіологічний компонент – формування системи особистісно значимих цінностей; інтегративний компонент – об'єднання усіх попередніх компонентів у складну систему впливу на особистість. Як стверджує Н. Кузьміна, системотворчим компонентом будь-якої педагогічної системи (в тому числі і освітнього середовища) є розвиток психічних новоутворень в особистісних характеристиках, діяльності, індивідуальності спеціалістів, що забезпечує їм продуктивне рішення особистісних та професійних завдань в умовах, що постійно змінюються [3].

Студентство як колективний вихованець суспільства несе в собі історію соціального світу у вигляді сукупності академічних знань і перспективи його розвитку в ролі потенції реалізації цих знань на практиці. Основа фундаментальних знань, яка закладається академічною освітою, утворює той культурний стрижень, в якому конденсується вся культурна

пам'ять соціуму, соціологічною проекцією якого є система ідеалів та цінностей народу.

Висновки і перспективи (Discussion). Аналіз проблеми дозволяє стверджувати, що для виховання морального вчинку студентів в університетському освітньому середовищі пріоритетним є необхідність розвитку моральної, культурної, духовної освіченості людей; необхідність посилення патріотичного виховання молоді; необхідність пошуку та відбору талановитої молоді здатної здійснення морального вчинку у власній поведінці; необхідність функціонування системи підготовки дітей, молоді, дорослого населення до використання прикладів подвизництва.

Список використаних джерел

1. Етика. Естетика: навч. посіб. / за ред. В. І. Панченко. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 432 с.
2. Каташов А. І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.01 / А. І. Каташов. – Луганськ, 2001. – 22 с.
3. Кузьміна Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М.: Высш. школа., 1990. – 117 с.
4. Словарь Психология / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд. испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.

References

1. Panchenko, V. I. ed. (2014). Ethics. Aesthetics [Ethics. Aesthetics]. Kiev: Center for Educational Literature, 432.
2. Katashov, A.I. (2001). Pedagogical bases of innovative educational environment development in modern lyceum [Pedagogical bases of innovative educational environment development in modern lyceum]. Lugansk., – 22 s.
3. Kuzmina, N.V. (1990). Professionalism of the personality of the teacher and the master of production training [Professionalism of the personality of the teacher and the master of production training]. Moscow.: High school. – 117.
4. Petrovsky A.V., Yaroshevsky, M.G. (1990). Dictionary Psychology [Dictionary Psychology]. Moscow: Politizdat, 494.

ВОСПИТАНИЕ НРАВСТВЕННОГО ПОСТУПКА СТУДЕНТОВ В УНИВЕРСИТЕТСКОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Н.В. Вишневецкая

Аннотация. В статье осуществлено теоретическое обобщение проблемы воспитания нравственного поступка студентов в университетской образовательной среде. Раскрыта сущность понятий «нравственная деятельность», «нравственный поступок», «образовательная среда высшего учебного заведения». Проанализированы подходы по совершенствованию воспитания нравственного поступка студенческой молодежи в университетской образовательной среде.

Ключевые слова: нравственность, нравственная деятельность, поступок, нравственный поступок, университетская образовательная среда.

EDUCATION OF MORAL STUDENTS IN THE UNIVERSITY EDUCATIONAL ENVIRONMENT

N.V. Vishnevskaya

Abstract. This article describes the theoretical generalization of the upbringing problem of students' moral behavior in the university educational environment. The ideas of "moral activity", "moral action", "educational environment of higher educational establishment" had been discovered. The approaches to improving the moral education of student youth in the university educational environment are analyzed.

Key words: morality, moral activity, action, moral action, university educational environment.